

carina.si

/ Glasilo Carinske uprave Republike Slovenije / april 2014 / številka 29 /

50 let carinskega laboratorija v Ljubljani

15 let trošarin v Sloveniji

Operativnokomunikacijski center CURS

Obletnice

Zadnjič sem z nejevero brala vabilo na obletnico mature. To ni bila kar ena obletnica, ampak polna, okrogla in debela dvajseta. V mislih sem hitro začela preračunavati, ampak kakorkoli sem obračala številke, rezultat je bil vedno enak. Drži kot pribito: od mature je minilo polnih 20 let. Malo ali veliko? Kakor za koga. Več od na primer trošarin v Sloveniji in krepko manj od ljubljanskega carinskega laboratorija. Prve letos štejejo 15 let, slednji pa spoštljivih 50.

Ko sem brskala po arhivskih prispevkih o trošarini, objavljenih v dnevnem časopisju leta 1999, sem naletela na naslove kot: Trošarina – nova obremenitev za polnjenje proračuna?, Trošarine za vino in žganje ... Nehote se mi je pojavila vzporednica z naslovniciami letošnjega aprila, ko smo lahko brali malodane enake naslove. Seveda je treba pričakovati nekoliko trše pisanje o dajatvah – če si v vlogi davčnega organa, je žal malo verjetno, da boš posegal po najvišjih mestih na lestvici priljubljenosti v javnosti. Vendar nismo zgolj pobiralci davkov, tu je široko polje drugih dejavnosti, med njimi tudi tista v domeni carinskega laboratorija. Ko stopiš na njegov hodnik, obložen z

mehko zelenkasto talno oblogo, v pritličju Generalnega carinskega urada, se zdi, kot bi prišel v popolnoma drug svet. Na vratih desno se pogled ustavi na znaku za sevanje in pomenljivo zastrižeš z ušesi, s stropa pozdravijo ne navadno velike prhe, potem pa odpreš leva vrata na koncu hodnika in nekoliko obotavljivo stopiš v srce laboratorija. Če trpite za sindromom bele halje in vam pritisk naraste, potem raje ne hodite tja. Bela halja je namreč tam obvezna delovna obleka. A skrb je odveč, prijazne gospe in gospod rade volje razložijo, kaj počnejo, čeprav se mi njihovo delo še vedno zdi hudo zapletena zadeva. Določanje vode v denaturiranem alkoholu, na primer, mi zveni dokaj skrivnostno. Še bolj zagonetno se sliši, denimo, priprava vzorca za določitev tališča ali plinsko kromatografski profil. Laboratorij in trošarine se ne povezujejo samo pri letošnjih obletnicah, ampak so tesno prepleteni tudi pri delu. Med analiziranimi vzorci namreč prevladujejo trošarinski, predvsem gre za analizo alkohola in alkoholnih pijač, naftnih derivatov in biodizla.

Še ena obletnica se ima zgoditi letos. Septembra bo eno leto od ustanovitve Operativnokomunikacijskega centra Carinske uprave RS, kjer lahko potniki in prevozniki dobijo vse odgovore na vprašanja o carinskih postopkih, prevozih v cestnem prometu, potniškem prometu ipd., ki se nanašajo na našo državo. Pričakovati je sicer, da bo septembra ime tega centra nekoliko spremenjeno: namesto carinska bo najbrž pisalo finančna. Leta pa bomo lahko začeli šteti od začetka.

Sabina Langus Boc, urednica revije Carina.si

Kazalo

Obletnice.....	2
Irena Jakomin, vodja carinskega laboratorija.....	3
Zaposleni v carinskem laboratoriju: pogled izza laboratorijske mize	5
Mednarodno sodelovanje carinskega laboratorija.....	7
Moja prva služba	8
Karikatura	9
Carinski laboratorij	10
Iz slikovnega arhiva carinskega laboratorija.....	12
Laboratorij v Mariboru	13
Carinski laboratorij v preteklosti	14
Spomini na sedemdeseta leta	15
Strokovna literatura.....	16
Trošarine v Sloveniji: prvih petnajst let.....	17
Operativnokomunikacijski center CURS	20
Kulturno vzdušje v Carinskem uradu Maribor	21
Mobilni oddelek na obisku pri osnovnošolcih.....	22
Lepo je biti carinik	23
Cariniki skozi čas: trošarinar Henri Rousseau	25
50-letnica carinskega laboratorija	27

Carina.si | Interno glasilo Carinske uprave RS

Izdaja: Ministrstvo za finance, Carinska uprava RS, Generalni carinski urad, Šmartinska 55, Ljubljana

Glavna urednica: Sabina Langus Boc | Fotografija na naslovnici: Peter Trobiš v carinskem laboratoriju na Šmartinski 152 v Ljubljani (foto: arhiv GCU) | Lektoriranje: Mira Anžur

Grafična priprava in tisk: Tiskarna Vek, Koper

Naklada: 500 izvodov

Ponatis delov ali celotne publikacije ni dovoljen brez pisnega pristanka izdajatelja. Uporaba in objava posameznih prispevkov je dovoljena le z navedbo vira.

ISSN 1581-8829

Irena Jakomin, vodja carinskega laboratorija

Danes je v carinskem laboratoriju osem zaposlenih s kemijskega, tekstilnega in živilskega področja. S povprečnimi 43 leti so eden mlajših kolektivov v carini, glede na povprečno starost vseh zaposlenih, ki je nad 47 let. Ponosno povedo, da so podpora carinski službi, saj analizirajo vzorce blaga, ki jih vzamejo carinski uslužbenci (drugih vzorcev, na primer od zasebnikov, ne pregledujejo), jih nato uvrstijo v kombinirano nomenklaturu carinske tarife, pregledujejo pa tudi vzorce trošarinskega blaga (pri vzorcih pogonskega goriva na primer preverijo, ali gre za zlorabo kurilnega olja). Obravnavajo največ naftnih derivatov zaradi trošarinske kontrole in denaturiranih alkoholov, pri katerih preverjajo vrsto in količino denaturantov. Vsaki analizi sledi mnenje, ki vsebuje opis vzorca blaga, uporabljene analize metode in količino posameznih parametrov.

Irena Jakomin je vodja laboratorija zadnjih šest let, specializirana je za uvrščanje prehrabnih in farmacevtskih izdelkov. Pravi, da se carinski laboratorij loči od drugih predvsem po raznolikih vzorcih: »Če za primerjavo vzamemo kontrolni laboratorij končnih izdelkov ali vhodnih surovin v neki tovarni, so tam vzorci vedno enaki oz. podobni. Pri nas pa jih je cela paleta, imamo ogromno različnih vzorcev (medtem lista po zajetni kombinirani nomenklaturi), od mesnih izdelkov, nafte prek plastike do čevljev.« Od pravilne uvrstitve v kombinirano nomenklaturu je odvisno, koliko in katere dajatve je treba plačati za blago. »Za primer vzemimo fiziološko raztopino za spiranje nosu. Lahko se uvrsti kot kozmetični izdelek ali zdravilo. Pri slednjem velja nižja stopnja DDV. V zadnjem času je aktualna raztopina proti bolham in klopom za hišne ljubljence. Evropska komisija je izdala uredbo, po kateri se ti izdelki uvrščajo med insekticide. Pri nas so bili ti izdelki deklarirani kot zdravila. Razlika je v višini DDV.«

Carinski laboratoriji EU so združeni v mrežo CLEN (Customs Laboratories European Network), v kateri se redno srečujejo s kolegi kemiki iz drugih carinskih uprav. Najstarejši carinski laboratorij v Evropi je v sosednji Avstriji, ki je bil ustanovljen leta 1848, najmlajša sta v Estoniji in Romuniji, ki nosita letnico 2006, večina pa jih je bila ustanovljena v obdobju od leta 1950 do 1990.

Med najbolj neobičajne vzorce, s katerimi so se srečali v laboratoriju, bi lahko šteli puško za paintball, okvir TV-ekrana, posušene svinjske uhlje, pasove za hujšanje.

Irena je v carinski laboratorij prvič stopila leta 1995, ki je bil še na prejšnji lokaciji na Šmartinski 152. »Takrat še ni bilo toliko analitike, analize so bile enostavnejše, zahtevnejših inštrumentov nismo imeli, razen infrardečega spektrofotometra. Vzorci so bili drugačni, trošarinskih še ni bilo, nepriemerljivo več smo uvrščali v kombinirano nomenklaturu. Pri tem so nam bili v pomoč tudi tehnični podatki uvoznikov.«

Irena Jakomin je vodja laboratorija od leta 2008.
Foto: Sabina Langus Boc

*V laboratoriju na prejšnji lokaciji na Šmartinski 152 v Ljubljani
Foto: arhiv GCU*

Specializirana je za uvrščanje prehrambnih in farmacevtskih izdelkov. Foto: Sabina Langus Boc

Carinski kemiki danes v laboratoriju opravljajo 50 različnih analiz, med najbolj zahtevne Irena šteje analizo anaboličnih steroidov: »S policijo imamo dogovor, da zanjo ugotavljamo, ali gre za snovi, ki so na seznamu prepovedanih snovi v športu. Kar zasežejo, mi pregledamo in analiziramo. To zahteva ogromno znanja: vzorec je treba pravilno pripraviti za analizo, ga raztopiti v ustreznem topilu, da ne reagira,

saj lahko v primeru slabe priprave dobimo napačen rezultat. Zahtevne so tudi analize neznanih vzorcev. Pri teh najprej uporabimo infrardeči spektrofotometer, s katerim določimo osnovne funkcionalne skupine, nato sledi analiza na plinskem kromatografu z masnim detektorjem, s katerim lahko ugotovimo, za kakšno vrsto spojine gre. Pomagamo si še s trgovskim imenom izdelka, katerega podatke velikokrat iščemo na spletu. Pravkar smo dobili vzorec od sodelavcev z brniškega letališča in ugotoviti moramo, kaj bi to lahko bilo. V tem primeru gre za zlorabo, saj je bilo blago deklarirano kot prehransko dopolnilo, ugotovili pa smo, da je blago poživilo, ki je na seznamu prepovedanih snovi v športu.«

Delo je dobro podprto z inštrumenti: »Najbolj nam olajšajo delo podajalniki vzorcev, ki jih ima skoraj vsaka naprava, saj nam omogočajo, da analize potekajo tudi po končanem delavniku in ponoči. Ko dobimo rezultate, pa seveda ne gre brez izkušenih in izobraženih ljudi. Treba je znati pravilno interpretirati neki spekter ali kromatogram in ga ovrednotiti, vedeti, zakaj se na primer pojavi odstopanje ali druga nepravilnost. Vedeti moramo, kako inštrument deluje, poznati je treba naravo vzorca ... » Na vprašanje, brez katere opreme danes ne bi mogli, se Irena nasmeje: »Praktično vse, kar imamo, je ključno. Če se kakšna naprava pokvari, smo v zagati. Nedolgo tega smo bili skoraj en mesec brez steklene buče, ki je del avtomatskega destilatorja, ki ga uporabljamo za preverjanje vsebnosti alkohola v pijačah – vsi smo bili nekam nervozni in neučakani. Naš plinski kromatograf s plamenskimi ionizacijskim detektorjem je močno obremenjen in dodatni bi nam prišel zelo prav. Analiz denaturiranih alkoholov in biodizla je namreč zelo veliko. Za njuno analizo se uporabljata dve popolnoma različni metodi in kromatograf je treba nenehno prilagajati. Včasih je res ‚na knap‘, kot rečemo.«

Dobro se spomni svoje prve analize in gladko pove: »To je bila uvrstitev ledenega čaja v kombinirano nomenklaturu. Pakiran je bil v pločevinke po 0,33 l. Določiti sem morala tarifno oznako, kar ni bilo posebej težko. Že iz deklaracije sem razbrala sestavo, tako da posebna analiza niti ni bila potrebna. Mislim, da imam to svoje prvo mnenje še vedno nekje shranjeno.«

Sabina Langus Boc, GCU

Zaposleni v carinskem laboratoriju: pogled izza laboratorijske mize

Karmen Žilaji Frece

»Preden sem prišla v laboratorij, sem vedela, kakšno delo me čaka, saj sem bila že deset let v carinski službi. Prišla sem kot zamenjava delavca, ki je odšel v pokoj, in sem prevzela njegovo področje dela – rentgensko fluorescenčno spektrometrijo. Po izobrazbi sem kemičarka, svoje znanje sem v praksi nadgrajevala na različnih področjih, še zlasti na področju kovinarstva in metalurgije, zato so se nekateri celo pošalili, da sem železna lady. Delo v carinskem laboratoriju izpolnjuje moja pričakovanja, saj je raznoliko in zanimivo in je pomemben dejavnik v mojem življenju.«

Aljaž Firm

»Ko sem se odločil za menjavo službe in se prijavil na razpis za delo v carinskem laboratoriju, priznam, da nisem vedel, da carinski laboratorij obstaja. Pritegnilo me je dejstvo, da gre za obravnavo zelo širokega spektra blaga. Sklepal sem, da je delo raznoliko, da zahteva uporabo velikega števila analiznih metod, z velikim številom analitskih instrumentov. Delo je v resnici zelo raznoliko, zaradi svoje širine ima pozitivne in negativne lastnosti. Zahteva namreč ogromno analitskega znanja, kar je ob kompleksnosti in omejenem številu ljudi težko doseči. Po drugi strani ti ob lastnem interesu omogoča osebno rast. Vseeno malo pogrešam mobilno enoto – terensko delo.«

Zaposleni v carinskem laboratoriju z vodjo

Foto: arhiv GCU

Barbara Berlec

»Bilo je pravo presenečenje, ko sem izvedela, da bom delala v carinskem laboratoriju. To je moja prva zaposlitev in razumljivo je, da se mi še sanjalo ni, kaj bom počela. Vedno sem si želela delati v laboratoriju, vendar ne rutinskih stvari. Lahko rečem, da tu ni rutinskega dela. Imamo cel spekter raznolikih vzorcev in z vsakim izmed njih je treba drugače ravnati oziroma ga analizirati. Moje delo ni samo v laboratoriju, ampak tudi v pisarni. Tudi to je zelo razgibano, posebej ko je treba blago uvrstiti v carinsko nomenklaturo.

Najbolj se spomnim dogodka, ko sem negotova prišla na razgovor za službo, saj nisem poznala dela v carinskem laboratoriju. Nasproti mene sta sedeli dve šefici, in ko je Irena povedala, da je tudi ona po izobrazbi živilska tehnologinja, se mi je odvalil kamen od srca in sem si rekla: No, potem se bom pa že nekako znašla.«

Tanja Kobal

»Ko sem izvedela, da sem dobila službo v carinskem laboratoriju, sem imela mešane občutke in velik izziv pred seboj. Najprej sem pomislila, da se delo opravlja na terenu, na meji, da se pregleduje blago in se analizira na kraju samem. Samega laboratorijskega dela si nisem predstavljala v tako širokem obsegu. Poleg zahtevnih analitskih metod in analiz zajema tudi uvrščanje blaga v carinsko tarifo in administrativno delo. Tu je še povezovanje in sodelovanje z drugimi oddelki, vpeti pa smo v mrežo evropskih izmenjav, ki prispevajo k izboljšanju kakovosti našega dela. Izjemno me veseli širok nabor delovnih nalog, ki zahtevajo podrobno poznavanje metod, analiz in inštrumentov.«

Tadeja Tome

»Po končani fakulteti nisem imela kot tekstilna tehnologinja prav veliko možnosti za zaposlitev v tekstilni panogi, saj se je že takrat kazal propad naše tekstilne industrije. Po obvezni praksi v podjetju Univerzale v Domžalah sem se odločila, da svojo prihodnost nadaljujem v državni službi. Javila sem se na razpis v Carinarnici Ljubljana, Izpostavi Konsignacija. Spoznala sem vlogo carine, njene naloge in carinski laboratorij. Povedali so mi, kakšna je njegova vloga v carinski službi: strokovna pomoč pri uvrščanju blaga v carinsko tarifo. Spoznala sem današnjo vodjo Sektorja za tarifo, vrednost in poreklo Nevenko Kovačič, ki je bila takrat kemičarka v carinskem laboratoriju, a je uvrščala tekstilne vzorce. Seznanila me je s problemi, s katerimi se srečuje pri uvrščanju tekstila.

Spomnim se, da je nekega dne pristopil k meni dr. Matej Bohinc, takratni vodja carinskega laboratorija, in omenil, da bi v laboratoriju potrebovali tekstilca. Navdušena sem se javila na razpis in vedela, da je to moja edina možnost, da opravljam dela, za katera sem kot tekstilka študirala. Tako se je začela moja pot v carinskem laboratoriju. Delo je bilo vedno zelo zanimivo, saj sem bila v stiku s tekstilom. Kolegi kemiki, ki so danes že v pokoju, dr. Matej Bohinc, Viktor Mikelj in Peter Trobiš so mi pomagali ter svoje izkušnje in znanje nesebično prenašali na nas, mlajše kolege. Moje delo je bilo sprva omejeno na tekstilne vzorce, usnje, papir, gumo in plastiko. Ko pa smo v carinskem laboratoriju začeli opravljati analize, vezane na skupno kmetijsko politiko in analize trošarinskih izdelkov, sem se morala vključiti tudi v te. Ni mi bilo težko, saj sem oseba, ki se rada uči novih stvari. Ker pa pri tem še uživam, lahko rečem, da mi je delo pisano na kožo.«

Marjetka Birk

»Pred dobrimi desetimi leti me je življenje poneslo v novo delovno okolje. Iz kemične tovarne, kjer sem delala kot analitičarka v razvojnem in kontrolnem laboratoriju, sem prišla v carinski laboratorij. Pravzaprav je kar velik privilegij delati v carinskem laboratoriju, saj nas je v Sloveniji le 9 takšnih srečnežev. Kmalu po prihodu na novo delovno mesto pa so se mi predstave o delu v njem začele rušiti. Začela sem spoznavati izjemen obseg, zahtevnost in odgovornost dela v takem laboratoriju, tudi pomanjkljivosti in z njimi povezane težave. Velik obseg del in nalog, analitskih tehnik in instrumentov in različnih vzorcev blaga prinaša na eni strani izzive in omogoča nenehen razvoj in ustvarjalnost, a po drugi strani me včasih navdaja z nezadovoljstvom. Osem zaposlenih v laboratoriju kljub trudu in prizadevanju namreč ne more dobro strokovno obvladovati vseh področij, s katerimi se srečujemo. Vseeno, ko pogledam nazaj na svojih dvanajst let v laboratoriju, vidim, da je laboratorij korak za korakom naredil velik napredek na analitskem področju in zagotavljanju kakovosti. Dogodki, ki ostanejo v toplem spominu, so povezani z odnosi med nami. Spominjam se starejših kolegov, ki so me prijazno uvedli v novo delovno okolje in na nova strokovna področja.«

Mednarodno sodelovanje carinskega laboratorija

Novi izzivi za carinske laboratorije v EU so določanje pristnosti in porekla izdelkov, odkrivanje nezakonitega blaga, kot so prepovedane droge, nedovoljene snovi v športu in predhodne sestavine za droge, varstvo potrošnikov pred nevarnim blagom, varstvo okolja in boj proti terorizmu. Carina je idealno mesto za nadzor in prestrazanje vseh vrst blaga, ki je na poti. Tako široko poslanstvo carinskega laboratorija je povezano s poznavanjem širokega spektra blaga, vseh vrst analitskih tehnik in opreme ter možnosti njihove uporabe. Zato so za uspešno delo nujne povezava, izmenjava strokovnega znanja in medsebojna pomoč.

Z vstopom Slovenije v EU je slovenski carinski laboratorij postal član Skupine evropskih carinskih laboratorijev (The Group of European Customs Laboratories, GCL), ki se je leta 2013 preimenovala v Mrežo evropskih carinskih laboratorijev (Customs Laboratories European Network, CLEN). Cilj sodelovanja in povezovanja carinskih laboratorijev je racionalizacija, koordinacija in optimizacija uporabe človeških in tehničnih virov med evropskimi carinskimi laboratoriji. Carinski laboratoriji igrajo ključno vlogo v boju proti nezakonitemu blagu in goljufijam z zagotavljanjem strokovnega znanja in izkušenj, potrebnih za uveljavljanje evropskih predpisov v vseh zadevah, ki se nanašajo na carinsko tarifo in nomenklaturu. Vloga carinskih laboratorijev se je spremenjala skupaj s spremembami v trgovinskem okolju in ni več vezana samo na klasična carinska in trošarinska vprašanja.

CLEN uresničuje svoje poslanstvo v obliki delovnih in projektnih skupin, delavnic, seminarjev in delovnih izmenjav v okviru šestih dejavnosti: podatkovne zbirke analitskih metod ILIADE, komuniciranja in strategije, strokovnih raziskav, podatkovne zbirke kemikalij ECICS. Slovenski carinski laboratorij se v vse dejavnosti aktivno vključuje. Od začetka smo člani delovne skupine ILIADE, v zadnjem obdobju smo sodelovali v delovnih skupinah za biogoriva, tobak in tobačne izdelke, odpadke in drugo. Redno se udeležujemo medlaboratorijskih primerjav, ki nam služijo za preverjanje in izboljševanje kakovosti našega dela. Svoje znanje širimo na seminarjih in delavnicah in ga prenašamo v svoje vsakodnevno delo.

Posebno mesto v izmenjavi dobrih delovnih praks med carinskimi kemiki imajo delovni obiski. Ti nudijo možnost praktičnega prikaza dela ter osebne izmenjave mnenj in izkušenj. Uslužbenci našega laboratorija smo bili na delovnih obiskih na Švedskem, Češkem, v Belgiji, Španiji, Avstriji in Italiji. Gostili pa smo kolege iz Češke, Italije, Portugalske in Makedonije. Svoje znanje in izkušnje posredujemo tudi kolegom iz nekdanjih jugoslovanskih republik. Gostili smo kolege iz Hrvaške in bili v Srbiji, Črni gori, na Kosovu in v Bosni.

Z gotovostjo lahko rečemo, da carinski laboratoriji brez sodelovanja carinskih kemikov v Mreži evropskih carinskih laboratorijev ne bi mogli izvrševati svojega poslanstva tako uspešno. Tudi slovenski carinski laboratorij ne bi bil to, kar danes je: laboratorij, optimalno opremljen z instrumenti, ki jih dobro izrablja za carinsko in trošarinsko kontrolo ter strokovno pomoč kolegom.

Marjetka Birk, GCU

Znak Skupine evropskih carinskih laboratorijev

Moja prva služba

Ob začetku študija kemije so nam profesorji razlagali, da kemikov ni nikoli preveč, za vsakega se bo služba našla z lahkoto. Po letu brezupnega iskanja službe sem že močno podvomila o tej potnici. Pošiljala sem prošnje vsem podjetjem, za katere sem predvidevala, da imajo laboratorij, javljala sem se na razpise po vsej bližnji okolici Ljubljane. V enem izmed razpisov so iskali kemika za carinski laboratorij. Moram priznati, da sem bila presenečena: kaj pa imata kemija in carina skupnega, kaj niso cariniki le osebe, ki stojijo na meji. Na razpis sem se javila, opravila preskus in potem nanj pozabila.

Kakšno sladko presenečenje, ko so mi sporočili, da sem sprejeta – moja prva redna služba! Prvi dan sem prišla v carinski laboratorij vsa prestrašena, radovedna in polna pričakovanj. Laboratorij ni izgledal kot farmacevtski, bil je precej skromno opremljen, vendar so bili vsi zaposleni v njem izredno prijazni, odprti in so svoje znanje nesebično delili z menoj. Prav zaradi tega je delo v laboratoriju prijetno. Na začetku nisem razumela, kaj je uvrščanje blaga v carinsko tarifo, pojasnjevalne opombe harmoniziranega sistema in splošna pravila so mi bili tuji in nerazumljivi, a počasi so se opeke zložile. Na začetku dela mi je vodja laboratorija dr. Bohinc omenil, da bom morala opraviti manjši pripravniški izpit. Mala malica, sem si mislila, po vseh izpitih na fakulteti. Pa ni bilo tako enostavno, dvakrat po trije tedne študija v Beogradu in snov s celotnega carinskega področja, posledica pa neprespane noči, a tudi množica novih prijateljev iz službe.

Carinski laboratorij je Nevenki Kovačič prinesel prvo redno službo. Foto: arhiv GCU

Vrabci so ekološko uničevali vzorce koruzne krmne moke, v katerih so se zaredili molji.

Foto: Nevenka Kovačič

Delo v laboratoriju je bilo pisano, analizirali smo veliko različnih vzorcev: od tekstila, pigmentov, kemikalij, hrane ... Vsako leto je bila popularna ena vrsta vzorca. V spominu imam analize koruzne krmne moke. Vzorcev je bilo ogromno in po končani analizi že nismo več vedeli, kaj naj z njimi naredimo, saj jih je bilo treba hraniti še šest mesecev. Kmalu so se pojavili prvi molji, ki so se zaredili v moki, zato je bilo treba najti rešitev za učinkovito odstranjevanje vzorcev. Do enega laboratorijskega okna so bile napeljane požarne stopnice in nanje smo natresli odpadno moko. Odprta je bila »restavracija za vrabce«, ki so ekološko uničevali vzorce in nas obenem zabavali. Zaradi občasnih padavin smo gostom naknadno postavili še ptičjo hišico. Kadar sem pri delu zašla v slepo ulico ali sem bila slabe volje, sem stopila do okna in opazovala male prepirljivce. Nasmejali so me in me napolnili z novo energijo. Pa nisem bila edina med sodelavci, ki sem jih opazovala.

Mnogo let kasneje sem na srečanju kolegov s fakultete izvedela, da je bila za delo v carinskem laboratoriju najprej izbrana kolegica iz letnika, ki pa se je odločila za službo v domačem kraju in sem bila nato izbrana jaz. Včasih se vprašam, kje bi bila zaposlena in kakšno bi bilo moje delo danes. Pravzaprav sem vesela, da se je usoda zasukala, kot se je, saj sem v laboratoriju preživela lepe čase, zaradi svojega dela sem spoznala veliko različnih ljudi in prav nikoli mi ni bilo dolgčas.

Nevenka Kovačič, GCU

Karikatura

Karikatura: Boštjan Hepe, CU Ljubljana

Carinski laboratorij

Carinski laboratorij je v sodobni carinski službi tehnična podpora carinikom. Njegove osnovne naloge so analiziranje vzorcev blaga za potrebe uvrščanja blaga v kombinirano nomenklaturu (KN), vzorcev blaga v okviru trošarinskega nadzora, vzorcev blaga za potrebe skupne kmetijske politike (izplačila izvoznih nadomestil) in kontrole namenske uporabe pogonskih goriv. V zadnjem času se v carinskem laboratoriju srečujejo tudi z vzorci prepovedanih snovi športu, ki bi jim radi posvetili še večjo pozornost.

V letošnjem letu praznuje ljubljanski carinski laboratorij 50-letnico nepretrganega delovanja. V časopisu Carinski pregled iz leta 1969 je v članku Dušana Terzića navedeno, da je v Ljubljani že pred letom 1941 obstajal carinski laboratorij. Njegovo delo je bilo z začetkom druge svetovne vojne prekinjeno, enako kot delo drugih osmih laboratorijev na območju Kraljevine Jugoslavije. Carinski laboratorij v Ljubljani je začel delovati v okviru Carinarnice Ljubljana leta 1964 in njegovo delovanje se ni več prekinilo. V tem času je zamenjal tri lokacije. Krajši čas je deloval v bivših prostorih tedanje hale IX v Javnih skladiščih, leta 1968 pa je bil preseljen v prostore na sedanji Šmartinski cesti 152, kjer je deloval do konca septembra 2000.

Carinski laboratorij v Ljubljani je začel delovati v Carinarnici Ljubljana leta 1964.

Selitev v današnje prostore na Šmartinski 55 je trajala teden dni, priprave na selitev pa skoraj en mesec. Za selitev inštrumentov so poskrbeli serviserji. Pravilno je bilo treba zapakirati vso steklovino in kemikalije, da pri selitvi ne bi nastala škoda. V laboratoriju so nakupili kartonaste škatle in razrezali goro starih dokumentov v »rezance«, ki so jih uporabili kot polnilo v škatlah. Na vsaki škatli sta bili navedeni številka bodoče sobe in vsebina.

Ob selitvi na Šmartinsko 55 septembra 2000 je bilo treba skrbno zapakirati steklovino in kemikalije.

Selitev je uspela in med njo se ni razbila niti ena steklena laboratorijska posoda. Zadnje dejanje pri selitvi je bil uradni dopis vodje laboratorija dr. Mateja Bohinca, ki je obvestil vse carinske urade o novi lokaciji.

Še zadnja dela v novih prostorih današnjega Generalnega carinskega urada

V petih desetletjih letih se je po neuradnih podatkih zvrstilo v laboratoriju vsaj 25 zaposlenih, nekateri so ostali nekaj let, drugi vse do odhoda v pokoj. Vsi so pomembno vplivali na delo carinske službe in bili kamenček pri uvrščanja blaga v carinsko tarifo in pri razvoju službe. Dr. Matej Bohinc in Viktor Mikelj sta prejela za svoje delo najvišje priznanje, carinsko plaketo.

50 let: tri lokacije in trije vodje

V 50 letih delovanja je ljubljanski carinski laboratorij zamenjal tri lokacije: hala IX v Javnih skladiščih, Šmartinska 152 in Šmartinska 55.

Imel je tri različne vodje: Cirila Božiča, dr. Mateja Bohinca in Ireno Jakomin. Božič je postavil temelje za delo carinskega laboratorija, nakupil prve kemikalije in osnovne instrumente (sušilnik, žarilno peč, mikroskop, tehtnico). Julija 1987 je dr. Bohinc po dveh letih nadomeščanja postal uradno šef laboratorija, ki ga je vodil do upokojitve leta 2008. Ideje, kako razvijati in voditi laboratorij, je črpal iz izkušenj, ko je delal na Inštitutu Jožef Stefan. Njegovo mesto je prevzela Irena Jakomin, ki laboratorij vodi še sedaj. Njena prednostna naloga je zagotavljanje kakovosti storitev v laboratoriju. Delo že poteka v skladu s standardom SIST EN 17025, ki predstavlja osnovo za akreditacijo laboratorija. To pa je tudi eden izmed ciljev, ki ga bo skupaj s svojimi sodelavci uresničila v bližnji prihodnosti.

Na delo carinskega laboratorija sta pomembno vplivala osamosvojitve Slovenije in vstop v EU. Z vstopom v EU je bilo treba uvesti množico novih analiznih metod in inštru-

mentov. Pri tem so pomagali študijski obiski držav, ki so že bile članice EU, v okviru programa PHARE je prišlo nekaj novih inštrumentov, vse druge, potrebne za nemoteno delo, pa je kupila slovenska carina. Kot so se množile naloge, se je večala tudi potreba po novih analitskih inštrumentih. Na začetku je zadostoval en sam tekočinski kromatograf, sedaj že trije ne pokrivajo vseh potreb.

Vsaka analiza se zaključi z mnenjem. V prvih letih delovanja so analitiki ugotovitve ročno zapisali v posebne zvezke (opis blaga, ime vzorca, uvrstitev ...), strojepiske so jih prepisale v več izvodih in nato so napisale še kartico z opisom in uvrstitvijo za laboratorijski arhiv. Dr. Matej Bohinc je vedno sledil sodobnim tehnologijam in tako so v laboratoriju leta 1994 začeli uporabljati program za pisanje ugotovitev analiz, ki ga je naredila Mojca Kobe Razpotnik iz današnjega Sektorja za informatiko v sodelovanju z Zoranom Taljatom, upokojenim direktorjem Carinskega urada Ljubljana.

Peter Trobiš med pisanjem ugotovitev analize

Razvoj je šel dalje in leta 1997 so strokovna mnenja postala del carinskega informacijskega sistema. Vsa so postala dostopna vsem zaposlenim v carini. Do leta 2014 se je oblika mnenja nekajkrat spremenila, a je vedno vsebovala tri bistvene elemente: opis blaga, uvrstitev blaga v carinsko tarifo z utemeljitvijo in navedbo uporabljenih analitskih metod.

Pomembno je zavedati se, da se za vsakim mnenjem, ki ga napiše carinski laboratorij, skriva veliko strokovnega dela in znanja. Nobena nova metoda se ne vpelje čez noč, noben rezultat, ki ga poda inštrument, ni razumljiv sam po sebi; šele pravilno vrednotenje mu da pravo težo.

Nevenka Kovačič, GCU

Foto: arhiv GCU

Iz slikovnega arhiva carinskega laboratorija

Delo v laboratoriju leta 1978

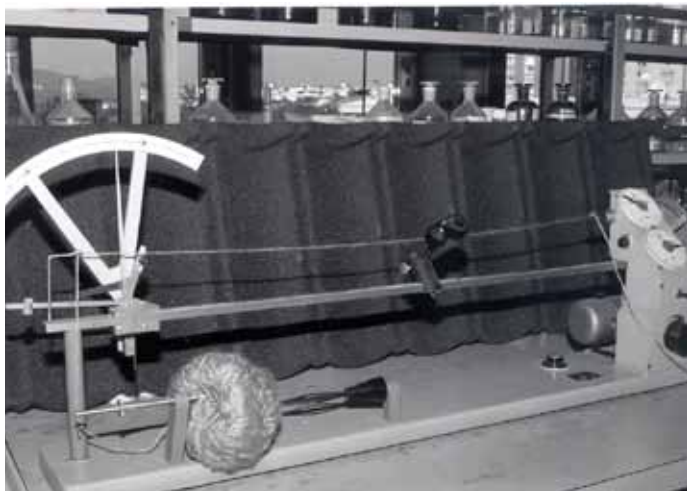
Branko Kureš pri sušilniku za vzorce konec 70. let prejšnjega stoletja

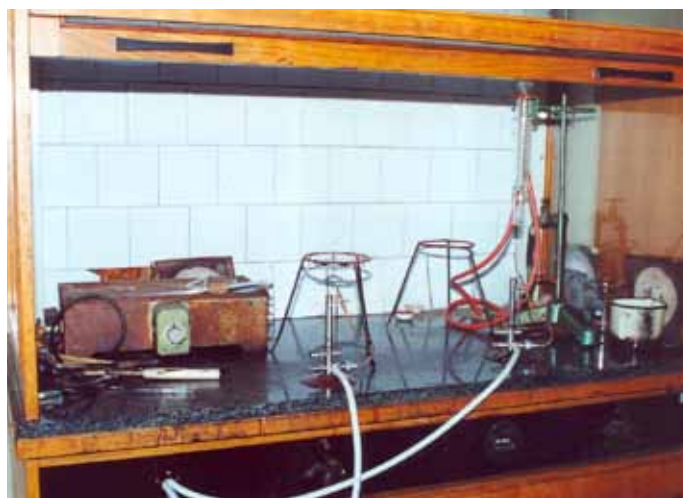
Na fotografiji sta dva od treh vodij carinskega laboratorija: dr. Matej Bohinc je drugi z leve in njegov predhodnik Ciril Božič drugi z desne.

V 80. letih prejšnjega stoletja so ljubljanski laboratorij obiskali kolegi iz Srbije in Makedonije.

Z napravo za merjenje zavojev preje so si pomagali pri uvrščanju v kombinirano nomenklaturo.

Stari digestorij

Tadeja Tome in Viktor Mikelj v nekdanjem laboratoriju na Šmartinski 152

Laboratorij v Mariboru

Carinski laboratorij v Mariboru je bil kot organizacijska enota naveden v dokumentu, ki ima datum 17. september 1968. 16. novembra istega leta je bilo v opisu delovnih mest v carinskem laboratoriju zapisano:

“šef laboratorija; potrebno št. zaposlenih: 1; organizira, vodi in odgovarja za delo laboratorija. Odgovarja za pravilnost rezultatov analiz, odgovarja tudi za ves inventar v laboratoriju. Analizira vzorce blaga pri uvozu in izvozu radi pravilnega razvrščanja blaga po carinski tarifi. skrbeti mora, da se analize pravilno in hitro vršijo in paziti za čim racionalnejše koriščenje kemikalij. Opravlja tudi druga dela po odredbi upravnika carinarnice.

laborant-tehnolog; potrebno št. zaposlenih: 1; analizira vzorce blaga pri uvozu in izvozu radi pravilnega razvrščanja blaga po carinski tarifi. skrbeti mora, da se analize pravilno in hitro vršijo in paziti za čim racionalnejše koriščenje kemikalij. V času odsotnosti šefa laboratorija ga zamenjuje ter opravlja tudi druga dela po odredbi šefa laboratorija.”

Carinski laboratorij v preteklosti

Ko sem davnega leta 1979 prišel v carinski laboratorij iz Inštituta Jožef Stefan, ni bilo nobenega inštrumenta za identifikacijo blaga. Uporabljali smo v glavnem nos in oči. Vzorce smo sežigali in opazovali barvo plamena, vonjali smo razkrojne produkte. Poznali smo tako imenovane »dimne« in »brezdimne« analize. Sam nisem imel nobenih izkušenj s tovrstnimi analizami, zato sem velikokrat vprašal za nasvet Cirila Božiča, takratnega šefa laboratorija, ki je prišel v carinski laboratorij iz industrije lakov in premazov. Tako je nastala tale anekdota.

V tistem času je naša pohištvena industrija veliko uvažala iz Italije različne lake, med drugim dvokomponentne poliuretanske lake, ki so imeli običajni trgovski imeni: za komponento A „Vernice poliuretanic“ in za komponento B „Catalizatore al 50/50“. Takrat še ni bilo interneta, da bi se poučili o sestavi takih lakov. Zato nam je šef dal navodilo: »Če katerakoli komponenta laka daje zračno sušeči premaz, jo bomo uvrstili kot lak«. Ker je komponenta B dala zračno sušeči premaz, sem jo uvrstil kot lak. Čez nekaj dni pa nas je uvoznik poklical po telefonu in se čudil, zakaj smo komponento B uvrstili pod lake, ko pa to ni. Poučil nas je, da se vsak izocianat na zračni vlagi strdi, tako tudi komponenta B. Kar nerodno mi je bilo povedati naš kriteriji za uvrščanje poliuretanskih lakov. Kasneje ko smo dobili infrardeči spektrofotometer, sem ugotovil, da je komponenta B reakcijski produkt poliester poliola s prebitnim izozianatom. Ker je imela komponenta B proste izocianatne skupine, se je spajala s komponento A, ki pa je imela proste hidroksilne skupine, v poliuretanski lak.

Z infrardečim spektrometrom je povezana še ena dogodivščina. V analizo smo dobili žensko bluzo s prišito etiketo, na kateri je pisalo »100% silk« (100 % svila). Ko sem dal del tkanine v napravo, je pokazala značilen spekter za 100-odstotni poliester.

Iz časov pred infrardečim spektrofotometrom je tudi naslednja anekdota. Vzorec v obliki mehke pene (podobne mehki penasti gumi) sem po stari metodi »dimne« analize zažgal in ugotovil, da pri gorenju kaplja in se dimi. Vedel sem, da se guma pri gorenju dimi, a ne kaplja, zato nisem vedel, za kakšno blago gre. Za nasvet sem poklical šefa. Ko sem pred njim zažgal košček vzorca, je rekel: »Kar napišite v analizo, da je to celulozni acetobutirat«. In sem napisal. Uvoznik se s tem ni strinjal in nas je prepričeval, da gre za mehko poliuretansko peno. Kasneje sem z infrardečim spektrofotometrom to lahko potrdil. Na splošno sem že takrat sporne vzorce shranjeval za čas, ko bomo dobili ta instrument. Lahko trdim, da nam je velikokrat zelo enostavno in hitro pomagal pri doseganju pravilnega rezultata.

Matej Bohinc, upokojenec GCU

Dr. Matej Bohinc je v carini delal 32 let, vodil je laboratorij in bil gonilna sila njegovega razvoja. Ponosen je na svoje delo z infrardečim spektrofotometrom, prevod pojasnjevalnih opomb k harmoniziranemu sistemu in poučevanje carinikov o uvrščanju blaga. Foto: arhiv GCU

Spomini na sedemdeseta leta

Ob častitljivem jubileju carinskega laboratorija mi je v veliko čast in zadovoljstvo, da obudim spomine na obdobje od leta 1970 do 1975, ko sem tudi sama, polna mladostnega optimizma in dobre volje, prišla v carino. Najprej sem na okensko polico, kjer sem imela pisalno mizo, postavila nekaj rožic. Kolegi so me nekako čudno gledali, šef pa je dal vedeti, da jim tam ni mesto. Malo sem bila zbegana. Druga stvar, ki me je zelo zmotila, je bila, da je bil carinski laboratorij tako ločen od ostalih prostorov, da je bilo treba za vstop vsakokrat pozvoniti in druge motiti pri delu. Še v moji prvi službi na Inštitutu Jožef Stefan, kjer smo imeli opravka s pogačo amonijevega diuranata, nismo imeli takih varnostnih ukrepov.

Prišla sem iz akademskega okolja: najprej Inštitut Jožef Stefan, nato sem bila asistentka na Fakulteti za montanistiko. Takrat so se pripravljale spremembe zakonskih pogojev za pridobitev doktorskega naziva. Moji kolegi so kar tekmovali, kdo bo prej doktoriral, in ure in ure eksperimentirali v laboratoriju. Sama sem želela uskladiti družinsko in karierno življenje, pomagati soprogu na njegovi zahtevni poti in se zato odločila, da bom izbrala službo, ki se bo končala ob določeni uri. Tako so se začeli moji dnevi v carinskem laboratoriju leta 1970 na mestu inženir – analitik. Imela sem nekaj izkušenj kot raziskovalka, kot kemičarka analitičarka in predavateljica.

V enem letu sem opravila carinski izpit v Beogradu pri Zvezni carinski upravi. Spomnim se, da sem opravljala izpit iz precejšnjega števila predmetov, prvič v življenju sem se srečala z upravnopravnim postopkom, carinskimi predpisi in tarifo, bruseljsko nomenklaturo, zunanjetrgovinskimi pravili, tudi s tem, kako prepoznati sumljivega potnika pri carinskem pregledu na meji. Izpiti so trajali po nekaj ur v veliki dvorani, kjer smo se presedali z enega stola na drugega, od enega izpraševalca k drugemu. Na osnovi opravljenega izpita sem dobila carinsko izkaznico, ki jo imam še danes shranjeno v svoji arhivski torbi. Še vedno je videti kot nova.

Čeprav je takrat od odprtja carinskega laboratorija minilo šele 6 let, smo imeli v priročni knjižnici za tiste čase, ko je bil omejen uvoz tuje literature in so bila omejena tudi devizna sredstva, razmeroma bogato zbirko referenčnega gradiva in sodobne tuje literature, ki nam je zelo pomagala pri kontroli in analizi uvoženega blaga ter s tem povezani uvrstitvi pod ustrezno tarifno številko.

Vsi zaposleni smo dopolnjevali posebno kartoteko z zbranimi podatki o analiziranih vzorcih. Vsak analizirani vzorec je imel kartico z opisom blaga, imenom proizvajalca, uvrstitvijo v carinsko tarifo in režimom uvoza. To nam je pomagalo pri kontroli vzorcev uvoženega blaga, ki so nam ga pošiljali carinski delavci. Zelo redko smo sami jemali vzorce. Zaradi

uvoza zelo različnega blaga smo potrebovali od uvoznika dodatne podatke. Kontakte z njimi je lahko imel le vodja ali izbrani delavec z dovoljenjem nadrejenega.

Imeli smo nekaj opreme, denimo visokotemperaturno peč do 900 °C za sežiganje vzorcev, napravo za merjenje ogljika v jeklih, napravo za merjenje gostote polietilena in osnovne naprave, kot so sušilnik, mikroskop, analitska tehnica ... Imeli smo kovček z reagenti za ugotavljanje vsebnosti drog. Za izvajanje teh analiz se je specializiral kolega France Šolar, danes uspešen podjetnik.

Osebna aktivnost v okvirjih dovoljenega ni bila zaželena, možnosti osebnega razvoja so bile zanemarljive. Državna politika je v carini vzdrževala polvojaški sistem, ki je ustrezal redkim posameznikom. Ti so uživali v strogem nadzoru in poudarjeni skrbi za točno prihajanje na delo ali zahtevi po nekakšnem predhodnem potrdilu ali pisnemu dokazu, da moraš k zdravniku v delovnem času. Marsikje ni bilo zaupanja, mogoče je to danes bolj razumljivo, kot je bilo takrat.

Ljudje smo tisti, ki sooblikujemo delovno vzdušje, veliko k temu prispeva vodja, ki mora uravnavati medsebojne odnose. V zaprtem prostoru, kjer je bilo zaposlenih šest inženirjev kemikov in ena tehničarka, je bilo delovno vzdušje pozitivno in dobro smo se razumeli, le včasih je prišlo do nepotrebnih malenkostnih konfliktov. Sama sem podpirala transparentnost in odprtost dialoga.

Leta 1975 sem zapustila zelo pestro in zanimivo delo v carinskem laboratoriju. Veliko sem se naučila in pridobila nova znanja, ki so mi prišla prav v naslednjih službah. Imela sem dve izbiri: kreativno, samostojno in vodilno delo v kulturi, z velikimi izzivi, ali pa se podati na področje boljšega zaslužka in mednarodne trgovine. Odločila sem se, da bom začela delati na področju kulture, kjer lahko delovni čas nekoliko lažje prilagodim osebnim družinskim potrebam. Moja pododovana ljubezen do knjig in arhivskega gradiva me je potegnila v muzej. Tedanji direktor Carinarnice Ljubljana Franc

Sablič me je tja pospremil s pripombo, da grem kuhat. Jaz pa sem mu odgovorila: »Kdor je priden, je priden vsepovsod, tudi v muzeju.«

Danes sem zadovoljna, da sem kamenček v mozaiku današnjega razvitega in mednarodno omreženega carinskega laboratorija. Po tolikem času mi je uspelo ohraniti svoja dva

delovna zvezka. Iz tistih časov imam nekaj odličnih prijateljic, s katerimi si danes, v tretjem življenjskem obdobju, izmenjujemo kuharske izkušnje. Vsem zaposlenim v carinskem laboratoriju čestitam ob 50-letnici!

Nada Čučnik-Majcen, upokojenka

Strokovna literatura

Ob zadnjem obisku kolegov v carinskem laboratoriju so me prosili, da bi napisal kaj zanimivega iz svoje dolgoletne prakse. Spomnil sem se dveh precej zabavnih izkušenj, ki sta povezani s strokovno literaturo.

Preden sem prišel na takrat še jugoslovansko carino, sem že delal v industriji in pri svojem delu sem imel vedno na voljo najnovejšo literaturo. Zato sem se pri nastopu službe v carinskem laboratoriju pozanimal tudi, kakšno literaturo imajo. Knjižnica me je sprva navdušila, saj je vsebovala zajetno količino strokovnih knjig za mnoga industrijska področja. Prvotno navdušenje pa se je kmalu sprevrglo v razočaranje. Knjige so bile namreč v glavnem izdane pred deset in več leti in zaradi tega zelo omejeno uporabne.

Viktor Mikelj je bil usmerjen v spektrofotometrijo, destilacijo nafte in encimatske analize. Razvil je interno metodo za določevanje markirnega indikatorja solwent yellow 124 v kurilnem olju in encimsko analizo za določitev skupne glukoze.

Foto: Sabina Langus Boc

Moje trdno prepričanje je, da je za dobro delo poleg dobre strokovne usposobljenosti potrebna tudi najnovejša strokovna literatura. Somišljenika sem našel tudi v šefu in ta je na sestankih s tedanjim upravnikom večkrat izpostavil to tematiko. Zadeva se dolgo ni premaknila z mrtve točke,

potem pa je bil napovedan obisk upravnika v zvezi z našo zahtevo po novejši literaturi. Upravnik je prišel, si pozorno ogledal našo knjižnico in bil očitno, tako kot jaz sprva, navdušen nad količino in izborom knjig. Vsi smo nestrpnost pričakovali njegovo odločitev glede nakupa, zato nas je njegova izjava »nobenih novih knjig ne bomo kupovali, saj še teh niso vseh prebrali« zadela kot strela z jasnega. To so bili časi, ko je bila odločitev vodstva dokončna, zato smo se s pomočjo kolegov v različnih vejah industrije in uvoznikov nekako prebijali do nujno potrebnih podatkov.

Zgodba o strokovni literaturi s tem ni bila končana. V Zvezni carinski upravi v Beogradu so naročili in dobili najnovejšo obsežno kemijsko enciklopedijo (njeno ime sem že pozabil), kar je nadvse hvalevredno dejanje. Odločitev, kaj in kako narediti s to novo pridobitvijo, pa presega meje razuma. Neznani »genij« v Beogradu je namreč sprejel odločitev, da je v vsak jugoslovanski carinski laboratorij poslal po en zvezek enciklopedije. V Ljubljano celo dva (kolikor se spomnim, smo dobili zvezka od črke P do S), verjetno, ker smo neuradno veljali za elitni laboratorij. Kljub vsemu sta tudi ta dva zvezka koristno služila svojemu namenu.

Po osamosvojitvi sem na nekem prijetnem druženju direktorju nove Carinske uprave RS potožil o težavah s strokovno literaturo. Presenečeno me je pogledal in izjavil, da ni vedel za te težave. Naročil mi je, naj mu pošljem seznam potrebnih knjig. Z veseljem smo ga v laboratoriju takoj pripravili in poslali. Na naše veliko presenečenje smo v kratkem času dobili skoraj vse knjige s seznama. Tako se je pozitivno zaključila zgodba o strokovni literaturi.

Viktor Mikelj, upokojenec GCU

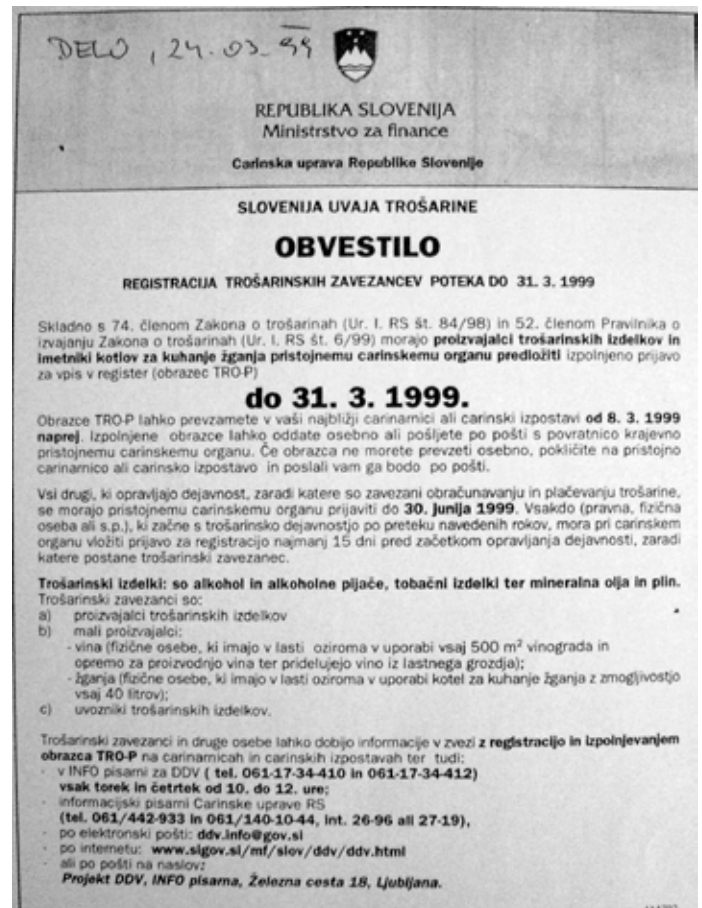
Trošarine v Sloveniji: prvih petnajst let

Letos mineva petnajst let od uvedbe trošarinskega sistema v carini. Na kratko bom izpostavil dogodke, ki so se mi posebej vtisnili v spomin. Gre za osebni pogled.

V letu 1998, ko se je v carini začelo občasno govoriti o možnosti, da postanemo pristojni za pobiranje trošarin, je bilo v carini znanje o tem področju šibko. Tudi v širšem prostoru je bilo zelo malo strokovnjakov, ki so trošarine bolj poznali. To je bil čas, ko je Slovenija šele začela s pogajanjem za vstop v Evropsko unijo. Razmišljanje v službi je bilo, da je vstop še daleč in je dovolj, če ostanemo pri klasičnih carinskih opravilih. Odločitev v državnem zboru, da se pristojnost za pobiranje trošarin dodeli carini, je bila zato sprejeta z mešanimi občutki. Vendar druge možnosti, kot da se na nalogo pripravimo, ni bilo. V carini je bila 2. septembra 1998 v okviru širšega projekta na ravni države DDV99, podprojekta Carina, imenovana posebna skupina za izvedbo nalog v zvezi s trošarinami.

Začetki so bili zahtevni. Uvajal se je trošarinski sistem, ki je bil v okviru možnosti usklajen s takratnim sistemom EU. Delno smo poznali sistem posebnih davkov in sistem prometnega davka, v okviru katerega so bili do tedaj v Sloveniji obdavčeni v EU harmonizirani trošarinski izdelki. Začetno znanje o trošarinskem sistemu, ki ga je bilo treba zgraditi, so nam dali tuji svetovalci. Pomemben dokument za uvedbo trošarin v Sloveniji je bil narejen v okviru programa Phare. To je bila Študija izvedljivosti uvedbe DDV in trošarin, ki so jo izdelali strokovnjaki iz Danske. Ko je bil decembra 1999 sprejet zakon o trošarinah, so bile naloge, ki smo jih morali opraviti, vsaj okvirno znane. V delo so se vključili dodatni strokovni sodelavci z različnih področij. Za vse nas je bilo to delo povrh osnovnih zadolžitvev na carinskem področju. Pri pripravi predpisov smo sodelovali z Ministrstvom za finance; naša vloga je bila predvsem podajanje predlogov v zvezi z osnutki podzakonskih aktov in obrazcev.

Prva trošarinska dejavnost, ki je imela odmev v javnosti, je bila registracija trošarinskih zavezancev. Do uvedbe trošarinskega sistema namreč ni obstajal enoten in sprotno voden register zavezancev za posebne davke, iz katerega bi lahko zgolj prenesli podatke. Register se je vzpostavljala na novo. Javnost smo obveščali prek oglasov v medijih. Kampanjo so vseskozi spremljale novice, češ da bodo zaradi novega davka zavezanci posekali nasade sliv ipd. Zavezanci so prijavo podali na obrazcu TRO-P. Sprejem prijav je bil organiziran skoraj v vseh organizacijskih enotah carine in v nekaterih mejnih izpostavah.

Poziv k prijavi trošarinskih zavezancev, objavljen v časniku Delo 24. marca 1999. Foto: arhiv GCU

Osnovna aktivnost, povezana z registracijo, je bila opravljena do 31. marca 1999. Podatki iz prijav so bili vneseni v prilagojeno elektronsko zbirko, ki je bila v osnovi namenjena evidentiranju carinskih skladišč. S tem je bil led prebit. V naslednjih mesecih so sledile še druge dejavnosti:

- izdali smo trošarinska dovoljenja;
- natisnili in razdelili smo trošarinske obrazce: obrazec za prijavo trošarinskih zavezancev, obrazca za obračun in vračilo trošarine, trošarinski dokument;
- zaradi obravnave trošarinskih izdelkov pri uvozu in izvozu blaga je bil dopolnjen carinski informacijski sistem;
- za zaposlene in gospodarstvo smo pripravili usposabljanje;
- zagotavljali smo pisne in telefonske informacije o trošarinah;
- izdali smo prva pojasnila.

Za etapni zaključek prehoda s starega sistema prometnega davka in posebnih davkov na trošarinski sistem lahko šteje mo popis zalog trošarinskih izdelkov 30. junija 1999 in izpolnitev davčne obveznosti zanje v skladu z novo zakonodajo (npr. hramba v trošarinskem skladišču ali plačilo trošarine oziroma razlike trošarine). Za uspešen start trošarinskega sistema 1. julija 1999 je pomembna vloga zavezancev, ki so ustvarjalno sodelovali. Nejasnosti smo odpravljali skupaj. Pri prenosu novih predpisov v prakso je bilo potrebne nekaj prožnosti. To pomeni, da se je za uskladitev dejanskega stanja s predpisi omogočil ustrezen čas. Če pristop ne bi bil takšen, bi lahko prišlo celo do motenj pri oskrbi tržišča s trošarinskimi izdelki.

Mali proizvajalci so tisti, ki imajo ali uporabljajo 5 arov vinograda

Trošarine za vino in žganje

Neobdavčenih je 230 litrov vina in 10 litrov vina posebnih trgategv na polnoletnega člana gospodinjstva ter 7 litrov čistega alkohola, preračunanega v žganje

LJUBLJANA, 9. – Od sobote velja odredba o izva-
janju 45. člena zakona o trošarinah, ki jo je v soglasju
z ministrstvom za kmetijstvo, gospodarstvo in prehra-
no izdal minister za finance Mitja Gaspari, podrobne-
je pa ureja trošarinske zavezanec in količine vina in
žganja, ki se malim proizvajalcem dovolijo za lastno
rabo brez plačila trošarine, določen pa je tudi način
obračunavanja in plačevanja trošarine.

Trošarino bodo plačevali tudi mali žganjarji in vinarji

Sedem litrov "čistega" brez plačila trošarine

Trošarine jim ne bo treba plačevati le za priznano lastno rabo, ki pri žganju znaša sedem litrov čistega alkohola na polnoletnega člana gospodinjstva.

Prijava kotlov do konca meseca

Republiška carinska uprava je že pozvala imetnike kotlov za kuhanje žganja, da naj do 31. marca letos predložijo pristojnemu carinskemu organu izpolnjeno prijavo za vpis v register trošarinskih zavezancev. Obrazce dobijo v najbližji carinarnici ali carinski izpostavi.

Dnevnik in Gorenjski glas sta 9. marca 1999 pisala o malih proizvajalcih žganja in vina ter pozivala k prijavi kotlov za kuhanje žganja.

Vir: Infoklip, Urad Vlade RS za komuniciranje

KONEC ŽGANJEKUHE?

S krampom in macolo nad trošarino

Šotarjstvi svojega kotla za žganjekuho zaradi trošarine niso prijavili, temveč odjavili tako, da so ga javno razbili

OREŠJE PRI ŠMARJETI - Kmetje je nedolgo nazaj neprijetno presenetila novica, da bodo s 1. julijem morali plačevati tudi trošarino za žganje. Zanimalo bo tiste kmetarje za liter čistega alkohola. Uj, konec marca je bil rok prijave kotla za žganjekuho, česar pa Abaj Šotar iz Orešja ni storil.

Nekateri kmetje so kotel raje razbili, kot ga prijavili carini, so poročali v Dolenjskem listu 8. aprila 1999.

Vir: Infoklip, Urad Vlade RS za komuniciranje

Trošarina – nova obremenitev za polnjenje proračuna?

Kar precej prahu in negotovanja je v zadnjem času povzročila uvedba nove proračunske postavke – trošarina. Še rasti nejevoljni so tisti, ki sodijo v skupino malih proizvajalcev trošarinskih izdelkov. Do 31. marca so morali oddati prijavo za vpis v register tavninskih zavezancev. Kaj je trošarina, kdo jo je dolžan plačati in kdo ne smo se pogovarjali z upravnikom Carinarnice Celje Francem Turmškom in vodjem trošarinskega oddelka carinarnice Miranom Hernaustom.

Franc Turmšek: "1. julija letos bo naša služba prvo-
vzela trošarino in tudi vin-
obveznosti iz tega nastane."

Miran Hernaust: "Plačila trošarine bo oproščen tisti zavezanec, ki bo proizvedel do 230 litrov vina in 10 litrov vina posebnih trgategv na polnoletnega družinskega člana. Za količine, ki jih bo proizvedel nad to dovoljeno lastno rabo, bo dolžan plačati trošarinske dajatve. Prav tako je zakonodajalec dovolil 7 litrov čistega alkohola, kar pomeni, da pri 45 odstotnem žganju lahko proizvede 15,6 litrov na polnoletno osebo in za te količine ne bo plačal trošarine. Do leta 2002 obdavčitev ne bo, ne glede na količine, ki jih bo trošarinski zavezanec proizvedel nad lastno rabo.

Kaj je trošarina in kdo jo je dolžan plačati, sta v časopisu Naš čas 8. aprila 1999 razložila upravnik in vodja oddelka za trošarine Carinarnice Celje.

Vir: Digitalna knjižnica Slovenije

Organiziranost

Skupina v carini, imenovana za izvedbo nalog v okviru projekta DDV99, podprojekta Carina, je prenehala delovati konec julija 1999. Do takrat je bila to edina organizacijska oblika, zadolžena za uvedbo trošarinskega sistema na ravni države. Skupina sama ni moglo opraviti velike količine

dela, zato je bilo vključenih veliko sodelavcev na centralni in področni ravni. Aktivnosti so se vrstile hitro. Pomanjkanje strokovnega znanja je bilo nadomeščeno s preteklimi izkušnjami in veliko voljo do dela. Veliko ur je bilo opravljenih zunaj delovnega časa. Julija 1999 je dozorela odločitev, da je pristojnost za pobiranje trošarin v carini tako pomembna in dolgoročna zadeva, da jo je treba organizacijsko urediti. Sprejeta je bila sprememba sistemizacije in v začetku avgusta je bil sistemiziran Sektor za trošarine, ki je imel ob ustanovitvi tri zaposlene. V carinarnicah je bilo določenih deset organizacijskih enot, oddelkov za trošarine. Sektor za trošarine je skrbel za delovanje sistema, carinarnice pa so neposredno sodelovale s trošarinskimi zavezanci in vodile postopke za vračilo trošarine. Taka oblika organizacije je z manjšimi spremembami glede pristojnosti obstala do danes.

Poleg Sektorja za trošarine v Generalnem carinskem uradu se s tem področjem ukvarjajo še oddelki za trošarine v carinskih uradih. Na sliki: srečanje trošarincev v Mariboru leta 2010. Foto: arhiv GCU

Računalniška podpora trošarinskim postopkom

Poleg kopice strokovnih vprašanj, ki jih je bilo treba reševati sproti, se je morala začela graditi računalniška aplikacija za pobiranje in vračilo trošarine. Poimenovali smo jo TIS (trošarinski informacijski sistem). Sistem se je moral zgraditi hitro, tako v fazi zasnove v carini kot pri izvajalcu. TIS je najprej obsegal osnovni modul za prijavo zavezancev in vnos obračunov za trošarino ter ustrezno povezavo z že prej obstoječim modulom za podporo finančnemu poslovanju. Prvi modul je bil dan v produkcijo septembra 1999. Modul za podporo vračilu trošarine in registracijo malih proizvajalcev je bil dan v produkcijo februarja 2000. TIS se je nato nadgrajeval z dodatnimi funkcijami in je v uporabi še danes. Čeprav je zastarel, še vedno služi namenom, za katere je bil vzpostavljen. Prenova TIS poteka pod imenom e-TROD. Največja izboljšava bo nadgradnja računalniške aplikacije s funkcionalnostjo, ki bo udeležencem iz gospodarstva omo-

gočala vlaganje obračunov za trošarine in okoljske dajatve, upravljanje s prijavi ipd. po elektronski poti (poslovanje: B2G). Prva faza naj bi začela delovati že na polovici letošnjega leta.

Ista računalniška aplikacija se uporablja tudi pri nadzoru nad gibanjem trošarinskih izdelkov. Ta sistem je bil uveden bistveno kasneje in je s TIS povezan samo v posameznem delu. Razlogi so vsebinski, postopkovni in tehnološki. Elektronski nadzorni sistem gibanja trošarinskih izdelkov v odlogu plačila trošarine (EMCS) je v vseh državah EU v svojem celotnem obsegu v uporabi od 1. 1. 2011. To pomeni obvezno uporabo elektronskega trošarinskega dokumenta (e-TD). Gre za računalniško rešitev, pri kateri uporabniki v gospodarstvu na začetku gibanja elektronsko predložijo e-TD, in če pošiljko prejmejo, gibanje elektronsko zaključijo (poslovanje: B2G).

Razvoj trošarinskega sistema

Osnovni trošarinski sistem je bil do neke stabilne ravni sicer vzpostavljen kakšno eno leto po uvedbi. Sproti pa so se povsod, tako v predpisih kot pri izvajanju, pojavljala nova in nova vprašanja. Prva novela ZTro-A je bila sprejeta in je začela veljati že v juliju 1999. Zadnja sprejeta novela ima oznako M. Največja sprememba je bila ob vstopu Slovenije v EU, ko smo se vključili v sistem nadzora nad gibanjem trošarinskih izdelkov v režimu odloga v EU in sprejeli nove trošarinske izdelke (premog, električno energijo, biogorivo ...). Obstaja torej 13 novel brez temeljite obnove zakonodaje, kar pomeni čedalje večjo težavo pri izvajanju. V tem času se je že precej spremenila zakonodaja EU in zgodil se je tehnološki razvoj, zato je zakon o trošarinah nujno vsebinsko celovito prenoviti. Vzporedno z zasnovo celovite prenove trošarinske zakonodaje je treba zasnovati postopke, ki bodo odpravili administrativne ovire in bremena za gospodarstvo in nadzorni organ.

Če pogledamo v prihodnost, nas poleg prenove zakonodaje čaka zaključek nadgradnje informacijskega sistema e-TROD. Z vidika organiziranosti področja trošarin v novo nastajoči Finančni upravi RS, menim, da bi morali ohraniti sedanjo obliko. Na začetku je to nujno, sicer sistem ne bo deloval. Dosedanje odločitve gredo v smer, da večjih organizacijskih sprememb na področju trošarin ne bo. Tako bomo lahko v začetku avgusta 2014 tudi uradno zapisali, da je carina izvajala trošarinski sistem petnajst let.

Miran Kvenderc, GCU

Operativnokomunikacijski center CURS

Uslužbenci Operativnokomunikacijskega centra CURS (OKC CURS) smo člani mobilne enote Murska Sobota in se ukvarjamo s prav tako pomembnimi stvarmi kot kolegi na terenu. Naše delo še zdaleč ni le jutranja ali večerna komunikacija z mobilnimi enotami, ko te začnejo in končajo delo na terenu. Delo se z odhodom enot na teren v bistvu šele prav začne.

Operativnokomunikacijski center CURS od svoje ustanovitve septembra 2013 deluje po načelu 24/7/365. Pri svojem delu se srečujemo z različnimi primeri, od enostavnih zadev, kot sta poizvedovanje o lastništvu vozila, posedovanju licenc, registraciji za DDV tujega avtobusnega prevoznika in veljavnosti dovolilnic CEMT ter preverjanje zaposlitve oseb, zavezanecv za okoljske dajatve, za trošarine, do bolj zapletenih primerov, ki jih rešujemo v sodelovanju s pristojnimi inštitucijami in organi, kot so ARSO, policija, inšpekcije, upravne enote ...

V Operativnokomunikacijskem centru Carinske uprave RS lahko potniki in prevozniki dobijo vse odgovore na vprašanja o carinskih postopkih, prevozih v cestnem prometu, potniškem prometu ipd., ki se nanašajo na našo državo.

Med njegovimi glavnimi nalogami so: spremljanje dela mobilnih oddelkov na terenu, koordinacija njihove 24-urne prisotnosti na terenu, usklajevanje operativnih aktivnosti z drugimi službami na nacionalni in mednarodni ravni, priprava dnevnih poročil o dejavnosti mobilnih oddelkov.

Kontaktni podatki

Carinska uprava RS

Carinski urad Murska Sobota

Mobilni oddelek Murska Sobota

OKC CURS

Trimlini 72

9220 Lendava

T: (02) 574 2553

F: (02) 574 2566

E: okc.curs@gov.si

V Operativnokomunikacijskem centru Carinske uprave RS lahko potniki in prevozniki dobijo vse odgovore na vprašanja o carinskih postopkih, prevozih v cestnem prometu, potniškem prometu ipd., ki se nanašajo na našo državo.

Center deluje v prostorih nekdanjega mednarodnega mejnega prehoda Petišovci. Najvišja antena na drogu je simboličen znak, da smo v etru, pravijo zaposleni v Mobilnem oddelku Murska Sobota.

Med zahtevnejšimi so primeri, ko ekipe na terenu odkrijejo in zadržijo čezmejne pošiljke odpadkov, ki ne izpolnjujejo vseh zakonskih pogojev. Zadržanje takih pošiljk ima po navadi za posledico najprej klic organizatorja prevoza in pogovor, ki je običajno tudi jezikovno zelo »bogat«. Seveda se trudimo, da vsak primer rešimo karseda hitro, v zadovoljstvo vseh vpletenih in ob doslednem upoštevanju zakonodaje. Klici se vrstijo, vključijo se še pošiljatelj oz. prejemnik pošiljke, ARSO, inšpektorat, diplomatska predstavništva ... Ampak kot profesionalci smo tudi temu kos.

Smo stičišče, kamor se stekajo vse informacije, ki jih lahko potem posredujemo sodelavcem na terenu, da jim pomagajo pri lažjem sprejemanju odločitev. Na razpolago smo ostalim udeležencem v postopku, in to tudi takrat, ko drugi organi, na primer ob petkih popoldne ali ob praznikih, zaprejo svoja vrata.

V kratkem bomo na strežniku v Generalnem carinskem uradu zagnali aplikacijo GPS-sledenje. Orodje je namenjeno izključno učinkovitejšemu upravljanju celotnega voznega parka označenih službenih vozil. Takrat, upam, bo naš zemljevid Pomurja, ki ga imamo trenutno na steni v pisarni, zamenjal zaslon LCD, na katerem bomo lahko spremljali dogajanje po vsej Sloveniji. Poleg sledenja bo prek programske opreme IBM Lotus Notes Traveler omogočena tudi varna komunikacija med Operativnokomunikacijskim centrom CURS in vsakim označenim vozilom.

Pisarna centra sicer ni velika, a je že zdaj polna znanja, zainteresiranosti in želje po izpopolnjevanju in uspešnem delu. Z vsakim klicem na 02 574 2553, ki ga prejmemo s terena, smo boljši.

*Matej Obal, CU Murska Sobota
Foto: arhiv CU Murska Sobota*

Kulturno vzdušje v Carinskem uradu Maribor

V Carinskem uradu Maribor so v prvih mesecih leta 2014 poživali svoje delovno okolje in ga kulturno obogatili.

Cariniki so v prostem času dejavni na mnogih področjih in so pripravljene svojo nadarjenost predstaviti vsem sodelavcem. Slikar Gorazd Štenta je stene mariborskega carinskega urada popestril s svojimi slikarskimi deli in tako prispeval k našemu boljšemu razpoloženju. Čeprav je od leta 2011 upokojen, nas z veseljem obišče in seznanja s svojim ustvarjanjem. Razstava njegovih del je bila na ogled do konca marca.

Gorazd Štenta je postavil razstavo svojih del v Carinskem uradu Maribor.

Ustvarjalci kulturnega programa

Na kulturni praznik, 8. februarja, so se v uradu predstavili sodelavci glasbeniki. Na pobudo Stanka Podgorška so pripravili nepozaben glasbeni nastop in se poklonili našemu velikemu pesniku Francetu Prešernu. Z navdušenjem smo se petju pridružili tudi vsi poslušalci, čeprav le pri refrenih. Zaposleni smo uvideli, da v resnici ne potrebujemo velikih in dragih stvari, da bi bilo naše počutje na delovnem mestu prijetnejše – k temu lahko veliko prispevamo mi sami.

*Hermína Ropoša, CU Maribor
Foto: Edi Nemšak, Hermína Ropoša*

Mobilni oddelek na obisku pri osnovnošolcih

Mobilni oddelek Nova Gorica se je 7. marca 2014 predstavil otrokom osnovnih šol Ivana Roba iz Šempetra pri Gorici in Frana Erjavca v Novi Gorici. Seveda ni šlo brez službenih psov in njihovih vodnikov iz novogoriškega in celjskega mobilnega oddelka. Največja želja otrok je bila spoznati delo vodnika psa in mobilnega oddelka na terenu. Z zanimanjem so poslušali, kaj cariniki delamo, koliko prepovedane droge zasežemo, koliko orožja in cigaret odkrijemo.

Otroci so imeli mnogo vprašanj, na kate-
ra jim je Andrej Lesjak brez zadrege in
iznajdljivo odgovarjal ter tako zadovoljil
njihovo otroško radovednost in domišljijo.

Oba psa, Rea in Lutz sta se pred otroki dokazala kot poslušna in ubogljiva. Vodnika sta šolarjem pokazala načine iskanja skrite droge in dresiranje psa s pomočjo teniške žogice. Otroci so bili nad obema štirinožcema navdušeni, a tudi nad lučkami in sireno na službenem avtomobilu. Najbolj so bili razposajeni ob prikazu delovanja endoskopa in ogledala za pregled podvozja vozil.

Dopoldan je v otroški družbi minil v prijetnem vzdušju, saj so se otroci po predstavitvi le stežka vrnili v razred, mi pa na teren.

Čeraj so prišli cariniki. Učenci so nam pokazali. Pokazali so nam kako psi najdejo prepovedano drogo. Psi imajo deset let potem, ga pa imajo doma dokler ne umre. Učenci smo carinikom postavljali vprašanja. Ko je bil glavni odmor smo šli na igrišče. Ko je pes iskal drogo po kombiju jo je našel pod pokrovom na kolesu.

Zelo mi je bilo všeč. Odločil sem se, da ko bom velik bi rad postal carinik.

Učenci tretjih razredov OŠ Frana Erjavca iz Nove Gorice in učenci četrtilih razredov OŠ Ivana Roba iz Šempetra pri Gorici so nato v šoli risali in pisali o obisku carinikov.

Katarina Kavčič, CU Nova Gorica
Foto: arhiv CU Nova Gorica

Lepo je biti carinik

Pomlad je tu, končno je napovedan lep sončni vikend, priložnost za marsikaj. Odločitev ni bila težka: sprostitev od napornega delovnega tedna in nabiranje energije v naravi, ki ponuja številne radosti odhajajoče zime, še posebej na smučeh. V prvem krogu družinskega glasovanja zmagajo turne smučiči, za izbiro cilja je pa je že potreben »redni postopek s tremi branji, nekaj amandmaji in vetom, ki je na koncu umaknjen«. Cilj je smučišče Kanin z italijanske strani, kar sicer ni povsem v skladu s turnosmučarskimi pravili.

Pri jutranjem točenju goriva na avtocestnem počivališču Hrušica - Karavanke mi pogled uide na točilno mesto za kurilno olje. Morda kdo izkoristi jutranjo gnečo za cenejši, a nedovoljeni pogon dizelskega jeklenega konjička. Carinsko oko ne zgreši niti mednarodnega linijskega avtobusa z registracijo ene nekdanjih jugoslovanskih republik, katerega potniki si pretegujejo ude po dolgi vožnji. Prav ta prevoznik je poznan po pogostih kršitvah carinskih in drugih predpisov. So ga morda danes že vzeli pod drobnogled uslužbenci mobilnih oddelkov, je registriran za plačilo DDV pri prevozu potnikov v mednarodnem cestnem prevozu in plačuje DDV za relacijo, ki jo opravi v tranzitu prek Slovenije, ali pri tem pošteno prikazuje dejansko število potnikov, ali izdaja vozne karte ...? Tu je še prevoznik BiH, ki ima na polprikloniku tovornega vozila naložene osebne avtomobile. Ima predpisano dovolilnico CEMT, je ta skladna z ekološkim standardom vozila, je pravilno izpolnjena ...? Večino prednjih vetrobranskih stekel osebnih vozil na počivališču krasijo izstopajoče vijolične nalepke. Seveda gre za vinjete različnih časovnih veljavnosti, ki so potrebne za vožnjo po slovenskih cestninskih cestah. Opazim osebno vozilo s tujo registracijo brez vinjete. Morda pa na nekdanjem mejnem prehodu Karavanke carinski mobilci opravljajo kontrolo ...

Malo pred Kranjsko Goro ob cesti nakladajo smrekove hlode na tovorno vozilo. Na zgornjem Gorenjskem smo jo v naravni katastrofi, ki jo je povzročil žled, še dobro odnesli. Tu je svoje naredila le velika količina snega. Nova vprašanja, povezana s sveže pridobljenimi pooblastili carinskih organov: ali gre za les zasebnega lastnika ali les iz državnih gozdov, ki so predmet koncesije, ima prevoznik prevoznico, prevoznik dokument ali listino o prevozu, kdo je kupec lesa, bo transakcija prijavljena DURS, je voznik zaposlen pri prevozniku, gre za delo ali zaposlovanje na črno ...?

Smučišče v Kranjski Gori intenzivno teptajo. Morda požrešni teptalci uporabljajo kurilno olje? Saj so jih naši mobilci že kontrolirali in je bilo vse v redu.

Pri prečkanju nekdanjega mejnega prehoda Rateče obujam spomine na svoje prve carinske korake pred več kot 30 leti, ko so me starejši cariniki učili osnov carinjenja kavbojk, usnjenih jaken, kave, radiokasetofonov ... ter veččin odkrivanja skritega blaga in izvedbe brezštevilnih postopkov o prekršku.

Trbiž in še vedno delujoči "ponte rosso" sta le še dodatna priložnost, da danes že polnoletnemu sinu razlagam stvari, ki pač niso razumljive, združljive in primerljive z razmerami sedanjika.

Preteklost prekine vožnja mimo jezera Rajbelj, cesta postane bob steza, z dvometriskimi bankinami.

Upravljavca smučišča V Žlebeh (Sella Nevea) dovoljuje številnim turnim smučarjem vzpon po smučišču. Kljub temu se odločimo, da si prvi del olajšamo z uporabo kabinske žičnice. Na zgornji postaji si pri koči Gillberti nataknemo na smučiče in nadaljujemo vzpon pod novo kabinsko žičnico do sedla Prevala. Merilo za količino snega je bližnja kapelica, ki pa jo le slutimo. Podatek vremenarjev o 6–7 metrih snega na Kaninu torej drži. Spokojnost vzpona v prečudoviti naravni kulisi prekine motorni sankič. Predvidevam, da gre za službeno vožnjo, saj vem, da imajo vožnjo z vozili v naravnem okolju v tujini zelo strogo urejeno. Tudi pri nas je v postopku novela zakona o ohranjanju narave, ki je v osnutku predvidela, da bi carinski organi nadzirali novo urejeno področje tovrstnih prepovedi.

Sedlo Prevala se že koplje v soncu in tu se zgodba klasičnih smučarjev konča. Sedežnica do sedla pod Prestreljenikom je že del slovenske zgodbe kaninskega smučišča. Ko dosežemo sedlo, se nam odpre pogled za planinske sladokusce. Morje je kot na dlani. Daljnogled razkrije tovorne ladje. So namenjene v Koper ali Trst? Upam, da se bo zgodba o uspehu koprskega pristanišča nadaljevala. Pri tem imajo svoj delež tudi naši cariniki, ki uspešno preprečujejo vnos prepovedanega blaga v EU. Bovec spokojno leži skoraj dva tisoč

Kanin: morje je kot na dlani. Daljnogled razkrije tovorne ladje. So namenjene v Koper ali Trst?

Foto: Dušan Rajgelj

metrov nižje. Tišino prekine letalo, ki je vzletelo z bovškega športnega letališča in se vzpenja proti vrhu Kanina. Sledi obvezno tekmovanje v poznavanju bližnjih in daljnih vrhov, obnova zgodovine že osvojenih in načrti za naprej. Spust po urejenem smučišču za turne smučarje pač ni vrhunec.

Nedaleč od kočice Gilberti imajo italijanski gorski reševalci vajo reševanja izpod snežnih plazov. Prav te pse vzrejajo in šolajo v centru italijanske Guardie di Finanza v Castiglione del Lago. V triletnem projektu EU FIDO, ki ga vodi Guardia di Finanza, sodeluje tudi slovenska carina. Petmesečnega usposabljanja vodnikov in službenih psov za odkrivanje prepovedanih drog se bo letos udeležil še eden naših vodnikov in po končanem šolanju s seboj pripeljal novega službenega psa. Lani se je naša carinska služba iz tega naslova okrepila z nemškimi ovčarjem Carlom, ki je že postal strah in trepet tihotapev prepovedanih drog, predvsem na letališču Brnik.

Med potjo domov sledi obvezna analiza v domačem gostinskem lokalu. Je prikupna mlada točajka nova delovna moč, družinska pomoč, študentsko delo ali morda delo opravlja

nezakonito? Veselje, da za skromen zapitek dobimo račun, je kratkotrajno, saj doma ugotovim, da ne gre za pravi račun, temveč za izpis »stanje odprte mize«. Tokrat bo zadevo obdelal še DURS, ob skorajšnji združitvi bo seveda enostavneje.

Ob urejanju dnevnega izkupička fotografij na računalniku pokukam še v dnevna poročila mobilnih oddelkov. Eden je tega dne odkril prepovedano drogo, drugi je zasegel večjo količino cigaret, tretji je nadziral prevoz lesa, četrti opravljal preventivne obiske v gostinskih lokalih, peti preveril lokalni sejem.

Lepo je v naši domovini biti carinik.

Dušan Rajgelj, GCU

Cariniki skozi čas: trošarinar Henri Rousseau

Henri Julien Félix Rousseau (1844–1910) je bil slikar, ki je zaradi službovanja v carinski službi, kjer je opravljal delo nižjega trošarinskega nadzornika, dobil vzdevek »Le Douanier« (Carinik).

Henri Rousseau se je rodil leta 1844 v mestu Laval v severni Franciji. Bil je sin revnega kleparja. Že v mladosti je kazal zanimanje za slikanje in poezijo, a se je izšolal za pravnika. Ker je bil osumljen krive prisega, je moral pravniški poklic opustiti in je za nekaj časa odšel med vojake. Po očetovi smrti se je leta 1868 preselil v Pariz in se naslednje leto poročil s Clémence Boitard, s katero je imel sedem otrok. Leta 1871 se je zaposlil kot nižji trošarinski uradnik v pariški mestni carinski službi. Po eni strani ga zaradi tega le pogojno lahko štejemo za carinika, po drugi strani pa je bilo trošarinsko službovanje tedaj še na las podobno službovanju obmejnega carinika ali mitničarja na kontrolni točki. Tako je Rousseau vrsto let delal kot nadzornik in pobiralec trošarinskih dajatev pri enih od pariških mestnih vrat. Ta služba mu je omogočila finančno stabilno in dokaj umirjeno življenje. Toda leta 1888 je ženo pokosila tuberkuloza, v naslednjih letih pa so razen ene hčere pomrli tudi vsi otroci.

Morda je plaz teh življenjskih udarcev prispeval k temu, da je Henri Rousseau zmožni tvegati samostojno, a ustvarjalnosti polno umetniško življenje. Če se je s slikarstvom dotlej ukvarjal le v prostem času, je leta 1893 trošarinsko službo obesil na klin in se povsem posvetil slikanju. Pripadal je umetnikom postimpresionistične smeri, ki so pod vplivom impresionizma še naprej ustvarjali živobarvne slikarije oziroma se podajali v barvne eksperimente, po drugi strani pa so poskušali preseči samoomejevanje na vtise (impresije). Umetniki so se s tem izzivom soočali tako, da so se trudili za izraznost slike in so pogosto uporabljali neobičajne barve ali poudarjali geometrijske podobe.

Rousseau je svoja slikarska dela ustvarjal kot olja na platnu. Privlačile so ga eksotične rastline in živalstvo in zaradi tega je najraje slikal pravljичne podobe iz sveta džungle. Obenem mu je pri življenjskem delu uspelo najti srednjo pot. Nekatero slike je ustvarjal predvsem za svojo dušo, manjše slike, ki so pogosto prikazovale pariška predmestja ali druga malomeščanska okolja, pa je naslikal za dokaj dostopne cene. Tudi te slike so včasih izzivalne v svoji neobičajni preprostosti. Verjetno mu je prav združevanje umetniške drznosti in cenovne dostopnosti omogočilo, da je ta dela lažje prodajal ali menjal za življenjske potrebščine in si nekoliko izboljšal življenje. Zaradi prezgodnje upokojitve bi bil sicer morda obsojen na lakoto ali beračenje.

Bil je slikarski samorastnik in zdi se, da ni razumel ali ni hotel razumeti tedanjih avantgardnih akademskih stremeljenj. Njegova dela ne upoštevajo šolskih slogovnih pravil in se kot postimpresionistična kažejo prej zaradi tega, ker so tako naivno preprosta. Rousseauja zaznamujejo krepke in preproste barve, neproporcionalna razmerja med predmeti in sploščena perspektiva. Ko je leta 1885 prodril v javnost, je zaradi otroškega sloga najprej požel posmeh med skoraj vsemi tedanjimi umetnostnimi kritiki. Smejali so se mu še dolga leta, a z vse več prisrčnosti in z rastočim občudovanjem, ki je vodilo v spoznanje, da gre pri »Cariniku« za enega največjih francoskih in svetovnih slikarjev svojega časa.

Pri skoraj 66 letih je zaradi nezdravljene okužbe noge dobil zastrupitev krvi. Od življenja se je poslovil kot reven, a spoštovan in mednarodno uveljavljen slikar.

Viri:

Asakura, Hironori, 2003. World history of the customs and tariffs. Bruselj, World Customs Organization
Brodskaya, Nathalia, 2012. Naive Art. Parkstone International
Penrose, Roland Sir, 1981. Picasso, His Life and Work. University of California Press
Salinger, Margaretta in Sterling, Charles, 1967. Metropolitan Museum of Art
Stabenow, Cornelia. Rousseau. Taschen GmbH, Nemčija
Temkin, Ann, 2012. Rousseau: The Dream. The Museum of Modern Art. Walz Robin, 2013. Modernism. Routledge

Slikarjev avtoportret »Moi-même« iz leta 1890
Vir: Wikimedia Commons

Trošarinska postojanka« (»L'octroi«) iz približno leta 1890
Vir: Wikimedia Commons

»Sanje« (»Le Rêve«) iz leta 1910 so umetnikovo zadnje pomembno delo. Vir: Wikimedia Commons

50-LETNICA CARINSKEGA LABORATORIJA

*Kontrola naftnih derivatov
Foto: Sabina Langus Boc*

*Določevanje vode v denaturiranem alkoholu
Foto: arhiv GCU*

*Segrevanje nafte
Foto: arhiv GCU*

*Priprava vzorca za določitev tališča
Foto: Sabina Langus Boc*

Branko Kureš pri titraciji, postopku za določanje koncentracije raztopine z merjenjem prostornine dodanega reagenta (konec 60. let 20. stoletja)

